

بررسی تاثیر سواد مالی بر مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری ها (مطالعه موردی: شهرداری های استان بوشهر)

زینب فره وشی

کارشناسی ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران. (نویسنده مسئول).

Zeinab.farahvashi@gmail.com

دکتر حسن احمدی

گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران.

ahmadihassan80@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر سواد مالی بر مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری ها در شهرداری های استان بوشهر انجام شده است. روش پژوهش توصیفی پیمایشی و از نوع تحقیقات میدانی که به شیوه کیفی انجام شده است ابزار جمع آوری داده ها پژوهش شامل پرسشنامه بود به منظور روایی پرسشنامه ها از روایی محتوایی و برای پایایی آنها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمونهای کولموگروف اسمیرنوف از مون همبستگی و ... استفاده گردید. این پژوهش از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر روش گردآوری داده ها، توصیفی- پیمایشی است. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه است. مدیران شهرداری ها استان بوشهر به صورت احتمالی ساده به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند و بین ۱۵۵ نفر به عنوان نمونه پرسشنامه توزیع شد، روایی پرسشنامه از طریق روایی همگرا و پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ تعیین شد. آزمون فرضیه های پژوهش با کمک نرم افزار ۳PLS و ۲۵spss انجام شد. برای جمع آوری اطلاعات همزمان از روش کتابخانه های و روش میدانی و با استفاده از ابزار پرسشنامه استفاده شده تجزیه و تحلیل داده ها از طریق آمار توصیفی میانگین، انحراف استاندارد و ... آمار استنباطی آزمون ضریب همبستگی، تحلیل رگرسیون ... در محیط نرم افزاری صورت گرفته است تحلیل داده ها نشان می دهد که بین ابعاد سواد مالی مدیران با ابعاد مسئولیت اجتماعی در شهرداری های استان بوشهر ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: مسئولیت اجتماعی، سواد مالی، شهرداری های استان بوشهر.

مقدمه

علاقه به شهرها در سراسر جهان روزبه روز در حال افزایش است که این مسئله اهمیت شهرها را پررنگ تر نموده است. تمرکززدایی مالی باعث واگذاری قدرت و مسئولیت از حکومت های مرکزی به حکومت های محلی و شهرداری ها شده و آن ها را مسئول حجم عظیمی از وظایف و اختیارات دولت مرکزی نموده است (برنامه اسکان بشر سازمان ملل^۱، ۲۰۰۹). در کشور ما چگونگی و میزان اعطای وظایف و اختیارات دولت مرکزی به دولت های محلی و شهرداری ها با سبک و

¹ United Nation Human Settlements Program

سیاق متفاوتی از روال مرسوم جهانی انجام گرفته است. کاهش سهم دولت از بودجه شهرداری‌ها با وجود کمبود منابع مالی مورد نیاز در انجام خدمات و عمران شهری و عدم تفویض اختیارات لازم برای شهرداری‌ها تناقض جدی برای مدیریت شهری در کشور به وجود آورد؛ و این امر باعث گردید شهرداری‌ها به دنبال راهکارهای جدید و زودبازده برای کسب درآمدهای بیشتر جهت انجام وظایف سنگین خود باشند (شرزه‌ای و همکاران، ۱۳۹۰).

سواد مالی^۱ در سال‌های اخیر منافی برای گروه‌های مختلف، از جمله دولت‌ها، بانکداران، کارفرمایان، گروه‌های مختلف اجتماعی، بازارهای مالی و دیگر سازمان‌ها، به‌ویژه در کشورهای توسعه‌یافته ایجاد کرده است. اهمیت بهبود سواد مالی، به خاطر عواملی چون توسعه محصولات جدید مالی، پیچیدگی ابزارها و بازارهای مالی، تغییرات سیاسی و عوامل اقتصادی، افزایش یافته است. این روند با توجه به فراوانی گزینه‌های سرمایه‌گذاری و گسترش بازاریابی، تنها زمانی مؤثر است که بتوان با استفاده از اطلاعات و سواد مالی اقدام به انتخاب از بین آن‌ها نمود. تحصیلات دانشگاهی در زمینه مالی و حسابداری و اطلاعات ارائه‌شده توسط بخش دولتی و خصوصی، اینترنت و دوره‌های آموزش امور مالی از جمله منابع تأمین سواد مالی می‌باشد (التمیمی و بن کلی، ۲۰۰۹).

اندازه‌گیری‌های متفاوت سواد مالی، همگی نشان می‌دهد که کمبود سواد مالی، مانع مشارکت افراد در بازار می‌شود. از دست دادن رفاه ناشی از عدم مشارکت در بازار سرمایه می‌تواند قابل توجه باشد. از سوی دیگر، واضح است که سرمایه‌گذاران ناآگاه ممکن نیست قادر به استفاده کامل از بازار سهام و سرمایه‌گذاری کارآمد باشند و احتمال ندارد هنگام سرمایه‌گذاری در بازارهای مالی، انتخاب عاقلانه‌ای انجام دهند (مرادی و ایزدی، ۱۳۹۴). لذا ارتقا سطح سواد مالی در بین افراد به‌خصوص گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه، موجب بهبود مدیریت پول فردی، برنامه‌ریزی‌های مالی، تصمیم‌گیری‌های آگاهانه، استفاده درست از فرصت‌های مالی و در یک کلام رفاه و رضایت اجتماعی خواهد شد. (دیانتی دیلمی و حنیفه زاده، ۱۳۹۴).

مسئولیت اجتماعی سازمان، عامل اساسی بقای هر سازمان است. شرکت‌ها و مؤسسات در جامعه‌ای کار می‌کنند که آن جامعه برای آن‌ها فرصت‌های مختلفی را جهت کسب سود و تحقق اهدافشان ایجاد کرده است، در مقابل این رفتار جامعه، سازمان‌های مذکور نیز باید متعهد باشند که نیازها و خواسته‌های جامعه را آن‌گونه که مورد توجه ذینفعان است، برآورده کنند. می‌توان گفت مسئولیت اجتماعی در یک تعریف عام طریقی است که بنگاه‌ها به‌وسیله آن رویکردهای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را با ارزش‌ها، فرهنگ، استراتژی‌ها، ساختار تصمیم‌گیری و شیوه‌های عملیاتی خود به شکلی شفاف و قابل حسابرسی یکپارچه می‌کنند و در نتیجه فرآیندها و رویه‌های بهتری را در درون سازمان خود جاری می‌سازند و به این ترتیب ثروت می‌آفرینند و وضعیت جامعه را بهبود می‌بخشند. (بادآور نهندی و همکاران، ۱۳۹۳).

از جمله سازمان‌هایی که امروزه اکثر شهروندان در هر شهری با آن سروکار دارند؛ شهرداری‌ها می‌باشد. بهبود مسئولیت اجتماعی در این سازمان می‌تواند نقش قابل توجهی در ایجاد رفاه و بهبود زندگی شهری شهروندان هر شهری داشته باشد. شهرداری به‌عنوان یک نهاد مردمی نقش مهمی در زندگی شهروندان دارد. مسئولیت اجتماعی شهرداری در برابر مردم و سایر نهادهای اجتماعی در کیفیت زندگی مردم نقش اساسی دارد. از طرف دیگر عملکرد مالی شهرداری می‌تواند میزان کارایی آن‌ها را نشان دهد؛ اما مهم آن است که درآمد شهرداری‌ها، توان پوشش هزینه‌های شهری را داشته باشند؛ زیرا شهرداری‌ها در کل کشور از نظر ساختار تشکیلاتی و وظایفی که بر عهده آنان نهاده شده است جایگاه و نقش خاصی در تشکیلات اجرائی کشور دارا هستند؛ اما باین وجود شهرداری‌ها نه از جایگاه سازمانی دولتی برخوردارند و نه از جایگاه سازمانی خصوصی؛ زیرا شهرداری‌ها می‌بایست از لحاظ درآمدی به‌عنوان سازمانی خودکفا انجام‌وظیفه نمایند، اما از طرفی

¹ Financial literacy

² Al- Tamimi and Bin Kalli

ملزم به رعایت سیاست‌های تخفیفی دولت که هر ساله در قانون بودجه کل کشور اعلام می‌گردد و یا به صورت قانون خاص تصویب می‌شوند می‌باشد. لذا پژوهش فوق در پی یافتن پاسخ این سؤال‌ها است که آیا سواد مالی بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد؟ آیا سواد مالی بر تعهدات اقتصادی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد؟ آیا سواد مالی بر تعهدات حقوقی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد؟ آیا سواد مالی بر تعهدات اخلاقی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد؟ آیا سواد مالی بر تعهدات اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد؟

حال با توجه به آنچه گفته شد این پژوهش به دنبال پاسخگویی به سؤال فوق است.

مبانی نظری و ادبیات پژوهش

سواد مالی، که به عنوان توانایی درک نحوه عملکرد پول و داشتن مهارت‌ها و دانش لازم برای اتخاذ تصمیمات مالی آگاهانه تعریف می‌شود (پیرسون و همکاران، ۲۰۱۷)، می‌تواند به طور غیرمستقیم و از طریق چندین کانال بر مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی در شهرداری‌ها تاثیر بگذارد. این تاثیر را می‌توان در چارچوب‌های نظری مختلفی بررسی کرد که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود.

۱. مبانی مدیریت مالی مسئولانه و پاسخگویی عمومی:

سواد مالی بالا در میان مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌ها، اساس مدیریت مالی مسئولانه را فراهم می‌کند. این افراد با درک عمیق‌تر مفاهیم مالی، قادر به اتخاذ تصمیماتی هستند که به بهبود عملکرد مالی سازمان کمک می‌کند (رونیکئوسوماراندا و همکاران، ۲۰۲۴). در بخش عمومی، این بهبود عملکرد مالی مستقیماً با مسئولیت‌پذیری عمومی و شفافیت اطلاعاتی مرتبط است. سازمان‌های بخش عمومی مانند شهرداری‌ها موظفند اصول حکمرانی خوب را در اولویت قرار دهند تا اعتماد عمومی را در مدیریت منابع افزایش دهند (رونیکئوسوماراندا و همکاران، ۲۰۲۴). بنابراین، سواد مالی به عنوان یک عامل کلیدی، به تقویت پاسخگویی و شفافیت کمک کرده و در نتیجه، مسئولیت اجتماعی شهرداری را در قبال شهروندان ارتقا می‌بخشد.

۲. حمایت از اهداف توسعه پایدار و پایداری بلندمدت:

سواد مالی می‌تواند تاثیر مثبتی بر توسعه پایدار داشته باشد (لانتچی و همکاران، ۲۰۲۲). شهرداری‌ها به عنوان نهادهای محلی، نقش مهمی در دستیابی به اهداف توسعه پایدار (SDGs) ایفا می‌کنند که شامل ابعاد زیست‌محیطی، توسعه اجتماعی و اقتصادی است (بیزونی و همکاران، ۲۰۲۴). دولت‌های محلی با وضعیت مالی بهتر، تلاش بیشتری برای دستیابی به این اهداف انجام می‌دهند (بیزونی و همکاران، ۲۰۲۴). سواد مالی مدیران و کارشناسان، آن‌ها را قادر می‌سازد تا تصمیمات مالی را با در نظر گرفتن ملاحظات اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی و حکمرانی اتخاذ کنند (حکمرانی و همکاران، ۲۰۲۲). این امر به ویژه در ادغام اصول اقتصاد چرخشی در برنامه‌ریزی مالی برای دستیابی به اهداف پایداری و افزایش بهره‌وری منابع، اهمیت می‌یابد (باکوس و همکاران، ۲۰۲۴). در نتیجه، سواد مالی به شهرداری‌ها کمک می‌کند تا به طور مؤثرتری به مسئولیت‌های اجتماعی خود در قبال پایداری و توسعه جامعه عمل کنند.

۳. تخصیص کارآمد منابع و مقابله با چالش‌های مالی:

مدیران و کارشناسان مالی با سواد مالی بالا می‌توانند از سیستم‌های مدیریت مالی یکپارچه (مانند SIAF) به نحو مؤثرتری استفاده کرده و به تخصیص مسئولانه منابع کمک کنند (رابلس، ۲۰۲۴). این تخصیص کارآمد منابع، به شهرداری امکان می‌دهد تا خدمات عمومی را به بهترین شکل ارائه دهد و نیازهای جامعه را برآورده سازد. علاوه بر این،

سواد مالی به افراد کمک می‌کند تا از تصمیمات مالی نامناسب که می‌تواند منجر به بدهی‌های بیش از حد و عدم مسئولیت‌پذیری در قبال تصمیمات مالی شود، جلوگیری کنند (بیلووا و همکاران، ۲۰۱۸). در محیط‌های عمومی، این به معنای مدیریت محتاطانه بودجه و جلوگیری از هدر رفتن منابع است که خود یک جنبه حیاتی از مسئولیت اجتماعی است. ۴. تأثیر بر فرهنگ مالی و تصمیم‌گیری‌های اخلاقی:

فرهنگ مالی، که شامل دانش، نگرش‌ها و رفتارهای مالی است، مستقیماً بر تصمیم‌گیری، مدیریت درآمد و پایداری بلندمدت سازمان‌ها تأثیر می‌گذارد (باکوس و همکاران، ۲۰۲۴). در شهرداری‌ها، یک فرهنگ مالی قوی که توسط مدیران و کارشناسان مالی با سواد بالا شکل گرفته است، می‌تواند به اتخاذ تصمیمات اخلاقی‌تر و مسئولانه‌تر منجر شود. این امر به ویژه در مواجهه با چالش‌هایی مانند تضاد منافع و نیاز به پاسخگویی در دولت‌های محلی اهمیت پیدا می‌کند (حکمرانی و همکاران، ۲۰۲۲). سواد مالی به مدیران کمک می‌کند تا پیامدهای بلندمدت تصمیمات خود را بهتر درک کنند و در راستای منافع عمومی عمل کنند.

با این حال، لازم به ذکر است که مقالات موجود به طور مستقیم یک چارچوب نظری واحد و جامع را که به صراحت تأثیر سواد مالی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌ها را بر مسئولیت اجتماعی آن‌ها توضیح دهد، ارائه نمی‌دهند. در حالی که ارتباط بین سواد مالی، توسعه پایدار، حکمرانی خوب و مسئولیت‌پذیری در بخش عمومی مشخص است، یک مدل علی مستقیم که نشان دهد چگونه سواد مالی شخصی یک مدیر، تصمیم‌گیری‌های مسئولانه اجتماعی او را در بستر شهرداری شکل می‌دهد، به تفصیل مورد بحث قرار نگرفته است.

بر اساس مطالب ذکر شده و با توجه به اینکه تاکنون مطالعه‌ای که بررسی تأثیر سواد مالی بر مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌ها پردازد انجام نشده است لذا انجام مطالعه حاضر با اهمیت و ضروری می‌باشد. مقدم و همکاران (۱۴۰۳)، در پژوهشی به بررسی تأثیر سواد مالی بر تصمیمات پس‌اندازی در طرح آسمان بنیاد برکت پرداختند. نتایج نشان داد دانش پس‌اندازی بر نگرش و رفتار پس‌اندازی اثر مثبت دارد و عضویت در صندوق‌ها نیز سطح دانش و نگرش افراد را ارتقا می‌دهد، اما تأثیر مشهودی بر رفتار واقعی پس‌انداز نداشت. این پژوهش نشان می‌دهد که آموزش‌های مالی می‌توانند نگرش و دانش افراد را بهبود بخشند، اما تغییر رفتار مالی و کاهش فقر مستلزم اقدامات گسترده‌تر است.

فلامرزی و هوشیارزاده (۱۴۰۳)، تأثیر سواد مالی بر عملکرد و سودآوری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس تهران را بررسی کردند. داده‌ها از ۳۸۴ نفر از کارکنان و مدیران شرکت‌ها جمع‌آوری شد و نتایج نشان داد سواد مالی تأثیر مثبت و معناداری بر رفتار مالی و تصمیم‌گیری‌های مالی شرکت‌ها دارد، که این امر می‌تواند به بهبود عملکرد و سودآوری آن‌ها منجر شود.

قلی‌پور و عبدالرحیمیان (۱۴۰۲)، نقش سواد مالی سرمایه‌گذاران را در بازدهی و سودآوری بورس اوراق بهادار ایران بررسی کردند. یافته‌ها نشان داد که افزایش سواد مالی سرمایه‌گذاران موجب بهبود تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و افزایش سودآوری آن‌ها می‌شود و آموزش مالی برای شناخت رفتارهای مالی صحیح در بازارهای پیشرفته و نوظهور ضروری است.

ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی به ارزیابی سواد مالی مدیران شرکت‌های بخش خصوصی پرداختند. در این پژوهش، ابتدا مولفه‌های سواد مالی مدیران با روش پدیدارشناسی شناسایی و پس از تایید و وزن‌دهی، پرسشنامه‌ای طراحی شد و بین ۲۲۹ مدیر عامل و اعضای هیئت مدیره توزیع گردید. نتایج نشان داد مدیران در حوزه‌های سواد مالی عمومی و تخصصی ناکافی هستند و مولفه‌های تخصصی شامل تحلیل صورت‌های مالی، قوانین بیمه، کار، مالیات، تجارت، بانکداری، چک، پولشویی، صادرات و واردات و بازار سرمایه است. همچنین تحصیلات، سابقه مدیریت، اندازه شرکت و گذراندن دوره‌های مالی از عوامل مؤثر بر سواد مالی مدیران بودند.

هدایت‌الرحمن^۱ (۲۰۲۴)، به بررسی نقش سواد مالی در افزایش عملکرد پایدار شرکت‌ها از طریق پذیرش فین تک پرداخت. داده‌ها از ۳۸۷ پاسخ معتبر کارکنان پنج بانک بزرگ پاکستان جمع‌آوری و با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM) و تحلیل میانجیگری تعدیل شده بررسی شد. نتایج نشان داد تحول دیجیتال به‌طور قابل توجهی عملکرد پایدار را افزایش می‌دهد و پذیرش فین تک و رقابت آن به عنوان میانجی‌های مهم عمل می‌کنند. سواد مالی به عنوان یک تعدیل‌کننده، تأثیر تحول دیجیتال بر پذیرش و رقابت فین تک را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اگرچه تأثیر مستقیم آن بر عملکرد پایدار کمتر مشخص است.

یانگ و لیو^۲ (۲۰۲۳)، نقش اهداف توسعه پایدار، دانش مالی و استراتژی‌های سرمایه‌گذاری را در سودآوری سازمانی بررسی کردند و تأثیر تعدیلی حمایت‌های دولتی را مورد تحلیل قرار دادند. یافته‌ها نشان داد اهداف توسعه پایدار، استراتژی‌های سرمایه‌گذاری و دانش مالی همگی به‌طور مثبت بر سودآوری شرکت‌ها اثر دارند و حمایت‌های دولتی نقش تعدیلی مهمی در تقویت این رابطه ایفا می‌کنند. این پژوهش به تصمیم‌گیرندگان کمک می‌کند تا سیاست‌های مرتبط با اهداف توسعه پایدار و سرمایه‌گذاری را با توجه به سودآوری سازمانی طراحی کنند.

توت و همکاران^۳ (۲۰۲۱)، به بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی پایدار و سواد مالی شرکتی در بخش SME مجارستان پرداختند. داده‌های ۵۱۱ شرکت SME با مدل رگرسیون خطی تحلیل شد. نتایج نشان داد که سطح سواد مالی شرکت‌ها رابطه مثبت و معناداری با عملکرد مالی، کارایی عملیات و نتایج تصمیمات مالی دارد و آگاهی مالی می‌تواند به بهبود رقابت‌پذیری و تصمیم‌گیری مؤثرتر در شرکت‌ها کمک کند.

کوماری و هاریکریشنان^۴ (۲۰۲۱)، اهمیت سواد مالی برای توسعه پایدار و محیط زیست آینده را در مناطق روستایی مندی، هیمالچال پرادش بررسی کردند. پژوهش با استفاده از داده‌های اولیه (پرسشنامه) و داده‌های ثانویه انجام شد و نشان داد آموزش مالی و آگاهی زیست‌محیطی نقش اساسی در رفتارهای پایدار و تصمیم‌گیری برای توسعه پایدار جامعه دارند. سواد مالی با رشد پایدار اقتصادی و تضمین توسعه پایدار مرتبط است.

گویتا و توماس^۵ (۲۰۲۱)، به بررسی نقش نظریه سرمایه اجتماعی، نظریه تبادل اجتماعی، نظریه شناختی اجتماعی و سواد مالی در رفاه مالی افراد پرداختند و همچنین تسهیم دانش را به عنوان متغیر تعدیل‌کننده بررسی کردند. پژوهش نشان داد که سواد مالی و تسهیم دانش نقش مهمی در افزایش رفاه مالی و بهبود استاندارد زندگی کارکنان دارد و چارچوب مفهومی جدیدی برای ارتباط بین این نظریه‌ها و رفاه مالی ارائه شد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی پژوهش

سواد مالی بر مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تأثیر معناداری دارد.

فرضیه‌های فرعی پژوهش

✓ فرضیه اول: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات اقتصادی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تأثیر معناداری دارد.

¹ Hidayat-ur-Rehman

² Yang & Liu

³ Tóth et al

⁴ Kumari & Harikrishnan

⁵ Thomas & Gupta

- ✓ فرضیه دوم: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات حقوقی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه سوم: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات اخلاقی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه چهارم: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه پنجم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات اقتصادی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه ششم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات حقوقی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه هفتم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات اخلاقی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه هشتم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه نهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات اقتصادی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه دهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات حقوقی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه یازدهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات اخلاقی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
- ✓ فرضیه دوازدهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

تعیین حجم جامعه و نمونه

جامعه آماری عبارت است از گروه یا طبقه ای از افراد، اشیاء، متغیرها، مفاهیم یا پدیده ها که حداقل در یک ویژگی، مشترک باشند (پرهیزگار و آقاجانی افروزی، ۱۳۹۰). در این پژوهش، به دلیل آن که کل کلیه مدیران شهرداری‌های استان بوشهر در بخش مربوط به امور مالی و یا بخش های وابسته به امور مالی به عنوان جامعه آماری پژوهش مشغول به فعالیت هستند.

جامعه آماری کلیه مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر می باشد نمونه تحقیق به شیوه طبقه ای از بین این افراد انتخاب می گردد. در تحلیل عاملی تأییدی حداقل حجم نمونه براساس عامل ها تعیین می شود نه متغیرها. اگر از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شود حدود ۲۰ نمونه برای هر عامل (متغیر پنهان) لازم است. (جکسون^۱، ۲۰۰۳) حجم نمونه توصیه شده برای تحلیل عاملی تأییدی حدود ۲۰۰ نمونه برای ده عامل توصیه شده است (شه و گلدشتاین^۲، ۲۰۰۶، کلاین^۳، ۱۹۹۰). طبق ملاک کلاین برای هر گویه پرسشنامه حداقل بین ۵ الی ۲۵ آزمودنی نیاز است. همچنین

¹ Jakson

² Sheh & Goldshtain

³ Klein

مطابق از فرمول تخمین اندازه نمونه کوکران برای تعیین اندازه نمونه مورد نیاز استفاده می گردد. با توجه به اینکه پرسشنامه ۳۱ سوالی بوده و ۵ عامل برای هر گویه نیاز است حجم نمونه ۱۵۵ نفر می گردد.

$$N = 31 * 5 = 155$$

سواد مالی

در این تحقیق برای اندازه گیری سواد مالی از سه مولفه سواد مدیریت پول و پس انداز، سواد مدیریت تامین مالی و اعتباری و سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری استفاده می شود که پرسشنامه ای در این رابطه تنظیم شده است. سوال های ۱ تا ۳ پرسشنامه مربوط به سواد مدیریت پول و پس انداز، سوال های ۴ تا ۸ مربوط به سواد مدیریت تامین مالی و اعتباری و سوال های ۹ تا ۱۱ مربوط به سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری می باشد. در این تحقیق از پرسشنامه شن و همکاران، استفاده شد.

مسئولیت اجتماعی

تعهدات اقتصادی

در این تحقیق منظور از مسئولیت پذیری اقتصادی نمره ای است که از پرسشنامه ۲۰ کارول (۱۹۹۱)، (CSRQ) بدست می آید که شامل سوالات ۱ تا ۵ می شود.

تعهدات حقوقی

در این تحقیق منظور از مسئولیت پذیری حقوقی نمره ای است که از پرسشنامه ۲۰ کارول (۱۹۹۱)، (CSRQ) بدست می آید که شامل سوالات ۶ تا ۱۰ می شود.

تعهدات اخلاقی

در این تحقیق منظور از مسئولیت پذیری اخلاقی نمره ای است که از پرسشنامه ۲۰ کارول (۱۹۹۱)، (CSRQ) بدست می آید که شامل سوالات ۱۱ تا ۱۵ می شود.

تعهدات اجتماعی

در این تحقیق منظور از مسئولیت پذیری اجتماعی نمره ای است که از پرسشنامه ۲۰ کارول (۱۹۹۱)، (CSRQ) بدست می آید که شامل سوالات ۱۶ تا ۲۰ می شود.

جدول (۱): مولفه های مسئولیت اجتماعی

پرسش نامه	مولفه ها	گویه ها	شماره گویه ها
مسئولیت پذیری اجتماعی سازمان	تعهدات اقتصادی	۵	۱-۲-۳-۴-۵
	تعهدات حقوقی	۵	۶-۷-۸-۹-۱۰
	تعهدات اخلاقی	۵	۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵
	تعهدات اجتماعی	۵	۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰

یافته های پژوهش

متغیرهای جمعیت شناختی

به منظور آشنایی با پاسخ دهندگان، متغیرهای جمعیت شناختی آنان به تفصیل ارایه گردیده است.

جدول (۲): توزیع فراوانی سن پاسخ دهندگان

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
سن	۱۵	۹.۶	۹.۶
۳۰ سال و			

			کمتر
۱۶	۶.۴	۱۰	سال ۳۵ تا ۳۱
۲۹.۱	۱۳.۰	۲۰	سال ۴۰ تا ۳۶
۶۷.۷۱	۳۸.۷	۶۰	سال ۴۵ تا ۴۱
۱۰۰	۳۲.۳	۵۰	بالای ۴۶ سال
	۱۰۰	۱۵۵	مجموع

جدول (۲) توزیع فراوانی وضعیت سنی پاسخگویان را نشان می دهد. همانطور که ملاحظه می کنید، بیشترین فراوانی مربوط به رده سنی ۴۱ تا ۴۵ سال می باشد که ۳۸.۷ درصد از وزن کل را به خود اختصاص داده است و کمترین فراوانی مربوط به رده ۳۱ تا ۳۵ سال می باشد که ۶.۴ درصد از وزن کل را شامل می شود.

جدول (۳): توزیع فراوانی جنسیت پاسخ دهندگان

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
مرد	۱۱۰	۷۱.۰	۷۱
زن	۴۵	۲۹.۰	۱۰۰
مجموع	۱۵۵	۱۰۰	

جدول ۲-۴ توزیع فراوانی جنسیت پاسخگویان را نشان می دهد. همانطور که ملاحظه می کنید از بین ۱۵۵ نفر موجود، ۱۱۰ نفر (۷۱.۰ درصد) مرد و ۴۵ نفر (۲۹ درصد) نیز زن می باشد.

جدول (۴) توزیع فراوانی تحصیلات پاسخ دهندگان

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
فوق دیپلم و کمتر	۲۲	۱۴.۲	۱۴.۲
کارشناسی	۹۳	۶۰.۰	۷۴.۲
کارشناسی ارشد و بالاتر	۴۰	۲۵.۸	۱۰۰
مجموع	۱۵۵	۱۰۰	

جدول توزیع فراوانی تحصیلات پاسخ دهندگان را نشان می دهد. همانطور که مشاهده می شود، ۱۴.۲ درصد از افراد دارای تحصیلات فوق دیپلم و کمتر می باشند. همچنین ۶۰ درصد از افراد دارای تحصیلات کارشناسی و ۲۵.۸ درصد دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر می باشند.

توصیف متغیرهای مورد مطالعه

با استفاده از شاخص های آمار توصیفی میانگین، انحراف استاندارد، بیشینه نمرات و کمینه نمرات به بررسی وضعیت متغیرهای اصلی تحقیق پرداخته شده است.

جدول (۵): نتایج توصیف متغیرهای مورد مطالعه

کشیدگی	چولگی	بازه نمرات کسب شده		بازه نمرات سوالات		واریانس	انحراف معیار	میانگین	تعداد نمونه	متغیرها
		بیشترین	کمترین	بیشترین	کمترین					
۰.۳۴	-۰.۸۷	۴	۱	۴	۱	۰.۵۹	۰.۷۶	۳.۰۲	۱۵۵	مدیریت پول و پس انداز
-۰.۴۴	۰.۰۸	۴	۱	۴	۱	۰.۵۲	۰.۷۲	۲.۳۰	۱۵۵	سواد مدیریت تامین مالی
-۰.۸۶	-۰.۱۵	۴	۱	۴	۱	۰.۶۸	۰.۸۳	۲.۴۶	۱۵۵	سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری
-۰.۳۹	-۰.۲۵	۴	۱	۴	۱	۰.۴۱	۰.۶۴	۲.۵۹	۱۵۵	سواد مالی

کشیدگی	چولگی	بازه نمرات کسب شده		بازه نمرات سوالات		واریانس	انحراف معیار	میانگین	تعداد نمونه	متغیرها
		بیشترین	کمترین	بیشترین	کمترین					
۰.۰۴	-۰.۷۵	۵	۱.۴۰	۵	۱	۰.۶۵	۰.۸۰	۳۶۱	۱۵۵	تعهدات اقتصادی
-۰.۱۲	-۰.۳۶	۵	۱.۸۰	۵	۱	۰.۵۳	۰.۷۳	۳۶۹	۱۵۵	تعهدات قانونی
۰.۲۳	-۰.۶۹	۵	۱	۵	۱	۰.۷۲	۰.۸۵	۳۵۲	۱۵۵	تعهدات اخلاقی
۰.۳۵	-۰.۵۱	۵	۱.۶	۵	۱	۰.۴۹	۰.۷۰	۳۷۳	۱۵۵	تعهدات اجتماعی
-۰.۰۷	-۰.۵۰	۴.۹۵	۲	۵	۱	۰.۳۶	۰.۶۰	۳۶۴	۱۵۵	مسئولیت اجتماعی مدیران مالی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، میانگین نمرات متغیر سواد مالی برابر با ۲.۵۹ از ۴ با انحراف معیار ۰.۶۴ بدست آمده است. بنحوی که کمترین مقدار این متغیر ۱ و بیشترین مقدار آن برابر با ۴ محاسبه شده است. همچنین میانگین نمرات متغیر مسئولیت اجتماعی مدیران مالی برابر با ۳.۶۴ از ۵ با انحراف معیار ۰.۶۰ بدست آمده است. بنحوی که کمترین مقدار این متغیر ۲ و بیشترین مقدار آن برابر با ۴.۹۵ محاسبه شده است. همچنین چولگی و کشیدگی متغیرها در بازه امن و قابل قبول (۲+ و ۲-) قرار دارد که نشان از جمع آوری داده های مطلوب بوده بطوری که میتوان با اطمینان بالا نتایج نمونه را به جامعه آماری تعمیم داد.

نتایج بررسی پایایی متغیرها با بکارگیری شاخصهای ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی

شاخصهای مربوط به مدل اندازه گیری در جدول زیر گزارش شده است.

جدول (۶): شاخصهای روایی و پایایی متغیرها

نتیجه	ضریب پایایی ترکیبی (CR>0.7)	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha >0.7)	متغیرها
مطلوب	۰.۹۰۷	۰.۸۸۷	سواد مالی
مطلوب	۰.۸۷۱	۰.۷۷۸	مدیریت پول و پس انداز
مطلوب	۰.۸۹۸	۰.۸۵۹	سواد مدیریت تامین مالی
مطلوب	۰.۸۷۸	۰.۷۹۲	سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری
مطلوب	۰.۹۳۱	۰.۹۲	مسئولیت اجتماعی مدیران مالی
مطلوب	۰.۹۲۸	۰.۹۰۳	تعهدات اقتصادی
مطلوب	۰.۹۱۶	۰.۸۸۶	تعهدات قانونی
مطلوب	۰.۸۶۶	۰.۸۱	تعهدات اخلاقی
مطلوب	۰.۸۹۴	۰.۸۵۲	تعهدات اجتماعی

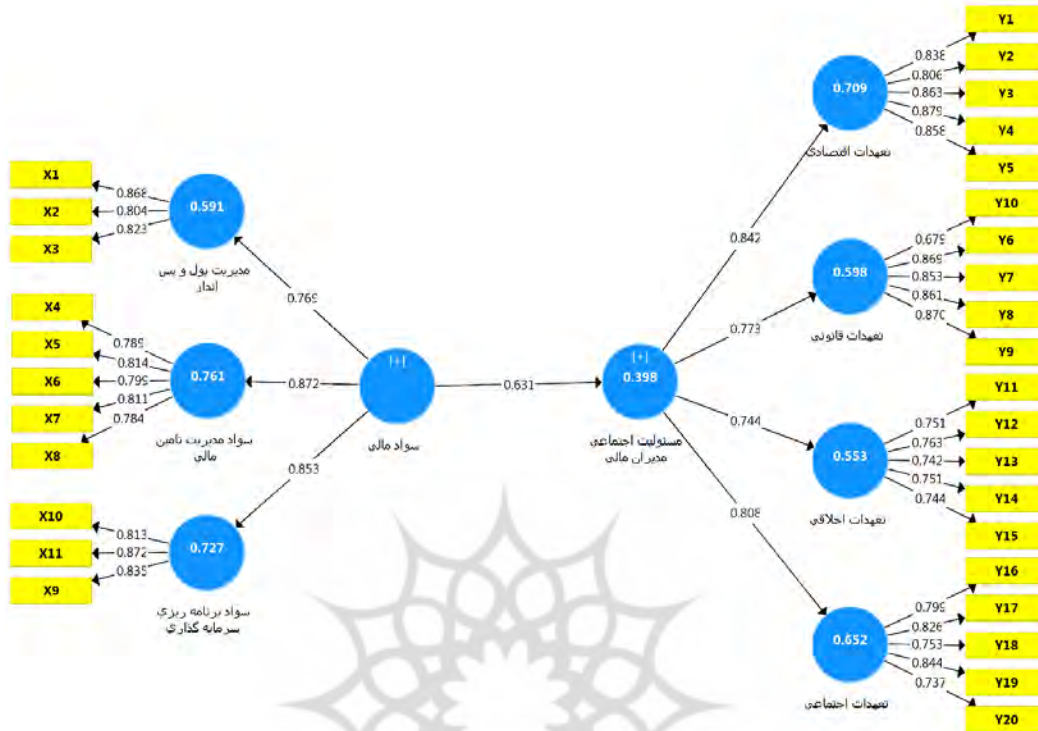
همانطور که در جدول فوق ملاحظه مشاهده می شود، نتایج ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرها آورده شده است که با توجه به حدود گفته شده (بالای ۰.۷) برای هر دو معیار، نتیجه می شود که مقدار ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تمامی سازه های پژوهش مورد قبول می باشند.

آزمون فرضیه اصلی پژوهش

آزمون فرضیات

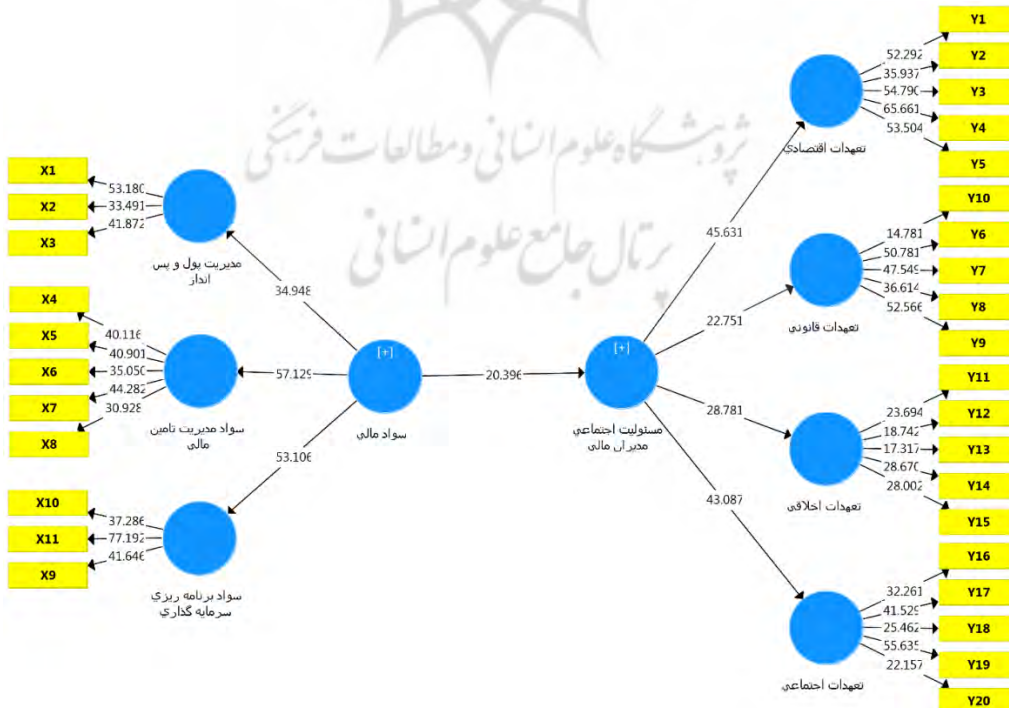
در این بخش از تحقیق با استفاده از نتایج حاصل از مدلسازی معادلات ساختاری در خصوص تایید یا رد فرضیات تصمیم گیری خواهد شد.

نمودار زیر مدل تحقیق در حالت ضرایب استاندارد شده را نشان می دهد.

شکل (۱): مدل با ضرایب استاندارد شده بار عاملی و ضرایب مسیر (ارزیابی مدل‌های اندازه گیری)

نمودار زیر مدل تحقیق در حالت ضرایب معناداری تی را نشان می دهد.

شکل (۲) مدل با ضرایب t-Values (ارزیابی مدل‌های اندازه گیری)

فرضیه اصلی: سواد مالی بر مسئولیت اجتماعی مدیران مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه اصلی تحقیق در جدول ۴-۱۴ آمده است.

جدول (۷): نتایج برآورد ضرایب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده سواد مالی بر مسئولیت اجتماعی مدیران

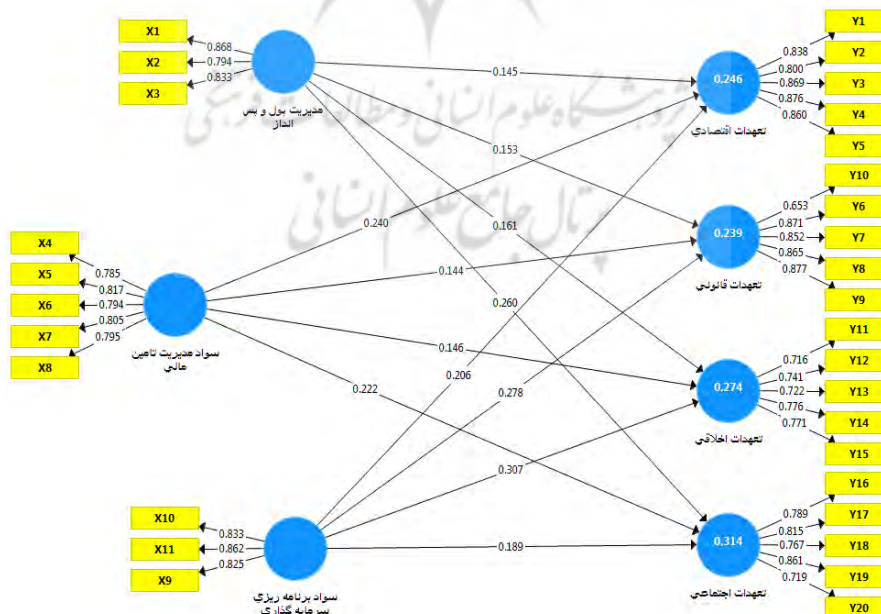
نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰	۲۰.۳۹۶	۰.۶۳۱	سواد مالی ← مسئولیت اجتماعی مدیران مالی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و سطح معناداری بین سواد مالی و مسئولیت پذیری اجتماعی مدیران مالی شهرداری‌های استان بوشهر بترتیب برابر ۲۰.۳۹۶ و ۰.۶۳۱ بدست آمده است.

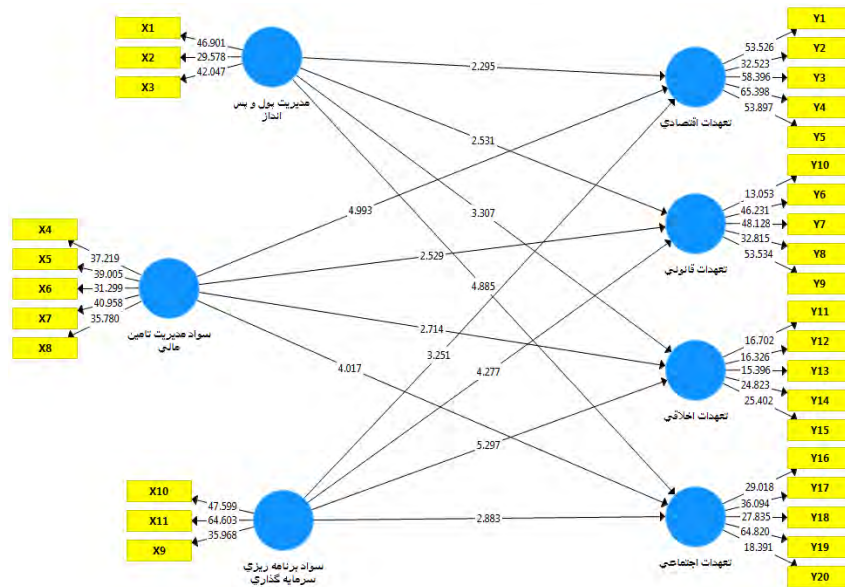
($\beta = 0.631, t = 20.396 > 1.96 P < 0.05$). در واقع با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی سواد مالی بر مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تأثیر مثبت و معناداری دارد. یعنی با افزایش یک انحراف استاندارد در نمرات سواد مالی، شاهد افزایش در نمرات مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر به اندازه ۰.۶۳۱ انحراف استاندارد خواهیم بود. بنابراین فرضیه اصلی تحقیق تایید می‌شود.

آزمون فرضیه های فرعی

در این بخش از تحقیق به بررسی تاثیر مولفه های سواد مالی بر مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی مدیران پرداخته شده است. به همین منظور بار دیگر مدلسازی در فضای نرم افزار ایجاد شد و هر سه مولفه سواد مالی بعنوان متغیرهای مستقل و مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی مدیران بعنوان متغیر وابسته وارد تحلیل شده است.

شکل (۳): مدل پژوهش با ضرایب استاندارد شده (فرضیات فرعی)

شکل (۴): مدل پژوهش با ضرایب t-Values (فرضیات فرعی)

فرضیه اول: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات اقتصادی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه اول تحقیق در جدول (۸) آمده است.

جدول (۸): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۱

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۲۲	۲.۲۹۵	۰.۱۴۵	مدیریت پول و پس انداز ← تعهدات اقتصادی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۲.۲۹۵ و ۰.۱۴۵ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۲۲) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی اول تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

فرضیه دوم: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات حقوقی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه دوم تحقیق در جدول (۹) آمده است.

جدول (۹): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۲

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۱۲	۲.۵۳۱	۰.۱۵۳	مدیریت پول و پس انداز ← تعهدات حقوقی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۲.۵۳۱ و ۰.۱۵۳ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۱۲) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی دوم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

فرضیه سوم: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات اخلاقی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
نتایج مربوط به فرضیه سوم تحقیق در جدول (۱۰) آمده است.

جدول (۱۰): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۳

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۱	۳.۳۰۷	۰.۱۶۱	مدیریت پول و پس انداز ← تعهدات اخلاقی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۳.۳۰۷ و ۰.۱۶۱ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۱) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده‌های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی سوم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می‌شود.

فرضیه چهارم: سواد مالی مدیریت پول و پس انداز بر بعد تعهدات اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
نتایج مربوط به فرضیه چهارم تحقیق در جدول (۱۱) آمده است.

جدول (۱۱): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۴

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۰	۴.۸۸۵	۰.۲۶۰	مدیریت پول و پس انداز ← تعهدات اجتماعی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۴.۸۸۵ و ۰.۲۶۰ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۰) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده‌های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی چهارم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می‌شود.

فرضیه پنجم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات اقتصادی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.
نتایج مربوط به فرضیه پنجم تحقیق در جدول (۱۲) آمده است.

جدول (۱۲): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۵

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۰	۴.۹۹۳	۰.۲۴۰	مدیریت تامین مالی ← تعهدات اقتصادی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۴.۹۹۳ و ۰.۲۴۰ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۰) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده‌های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی پنجم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می‌شود.

فرضیه ششم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات حقوقی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه ششم تحقیق در جدول (۱۳) آمده است.

جدول (۱۳): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۶

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۱۲	۲.۵۲۹	۰.۱۴۴	مدیریت تامین مالی ← تعهدات حقوقی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۲.۵۲۹ و ۰.۱۴۴ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۱۲) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده‌های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی ششم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می‌شود.

فرضیه هفتم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات اخلاقی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه هفتم تحقیق در جدول (۱۴) آمده است.

جدول (۱۴): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۷

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۷	۲.۷۱۴	۰.۱۴۶	مدیریت تامین مالی ← تعهدات اخلاقی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۲.۷۱۴ و ۰.۱۴۶ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۷) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده‌های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی هفتم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می‌شود.

فرضیه هشتم: سواد مدیریت تامین مالی بر بعد تعهدات اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه هشتم تحقیق در جدول (۱۵) آمده است.

جدول (۱۵): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۸

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۰	۴.۰۱۷	۰.۲۲۲	مدیریت تامین مالی ← تعهدات اجتماعی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۴.۰۱۷ و ۰.۲۲۲ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۰) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده‌های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی هشتم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می‌شود.

فرضیه نهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات اقتصادی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه نهم تحقیق در جدول (۱۶) آمده است.

جدول (۱۶): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۹

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۱	۳.۲۵۱	۰.۲۰۶	برنامه ریزی سرمایه گذاری ← تعهدات اقتصادی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۳.۲۵۱ و ۰.۲۰۶ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۱) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی نهم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

فرضیه دهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات حقوقی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه دهم تحقیق در جدول (۱۷) آمده است.

جدول (۱۷): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۱۰

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۰	۴.۲۷۷	۰.۲۷۸	برنامه ریزی سرمایه گذاری ← تعهدات حقوقی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۴.۲۷۷ و ۰.۲۷۸ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۰) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی دهم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

فرضیه یازدهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات اخلاقی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه یازدهم تحقیق در جدول (۱۸) آمده است.

جدول (۱۸): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۱۱

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰۰	۵.۲۹۷	۰.۳۰۷	برنامه ریزی سرمایه گذاری ← تعهدات اخلاقی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۵.۲۹۷ و ۰.۳۰۷ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰۰) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده های گرد آوری شده میتوان فرضیه فرعی یازدهم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

فرضیه دوازدهم: سواد برنامه ریزی سرمایه گذاری بر بعد تعهدات اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه دوازدهم تحقیق در جدول (۱۹) آمده است.

جدول (۱۹): نتایج مربوط به فرضیه فرعی ۱۲

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰.۰۰	۲.۸۸۳	۰.۱۸۹	برنامه ریزی سرمایه گذاری ← تعهدات اجتماعی

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۲.۸۸۳ و ۰.۱۸۹ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰.۰۰) کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین با توجه به داده‌های گرد آوری شده می‌توان فرضیه فرعی دوازدهم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که سواد مالی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌های استان بوشهر تأثیر معناداری بر تعهدات اجتماعی آنان دارد. این یافته حاکی از آن است که توانمندی‌های مالی و دانش مالی کارکنان نه تنها در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی مؤثر است، بلکه زمینه‌ساز رفتارهای مسئولانه و پایبندی به تعهدات اجتماعی می‌شود. به بیان دیگر، افزایش سواد مالی می‌تواند منجر به ارتقای تعهدات اجتماعی و پاسخگویی بهتر مدیران در قبال جامعه شود.

بر اساس نتایج فرضیات فرعی، سواد مالی در حوزه مدیریت پول و پس‌انداز نیز تأثیر مثبت و معناداری بر تمامی ابعاد تعهدات اجتماعی شامل تعهدات اقتصادی، حقوقی، اخلاقی و اجتماعی داشته است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که توانایی مدیریت بهینه منابع مالی شخصی و سازمانی، علاوه بر مزایای اقتصادی، موجب تقویت تعهد اخلاقی و اجتماعی کارکنان نیز می‌شود. بنابراین، آموزش و تقویت مهارت‌های مدیریت پول و پس‌انداز در میان مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌ها می‌تواند به ارتقای عملکرد اجتماعی و اخلاقی آنان کمک کند.

همچنین، سواد در حوزه مدیریت تأمین مالی بر تمامی ابعاد تعهدات اجتماعی تأثیر معناداری داشته است. این مسئله نشان می‌دهد که توانایی برنامه‌ریزی، کنترل و تخصیص منابع مالی، عامل مؤثری در ایجاد رفتار مسئولانه و پایبندی به قوانین و مقررات حقوقی و اجتماعی است. کارکنانی که در زمینه تأمین مالی مهارت بالاتری دارند، قادرند تصمیمات مالی شفاف و مسئولانه‌تری اتخاذ کنند که با اهداف اجتماعی و حقوقی سازمان همسو باشد.

در نهایت، سواد در برنامه‌ریزی سرمایه‌گذاری نیز تأثیر معناداری بر تمامی ابعاد تعهدات اقتصادی، حقوقی، اخلاقی و اجتماعی داشته است. این یافته نشان می‌دهد که توانایی تحلیل و برنامه‌ریزی سرمایه‌گذاری، علاوه بر تأمین منابع مالی پایدار، موجب ارتقای تعهدات اخلاقی و اجتماعی کارکنان می‌شود و زمینه‌ساز تصمیم‌گیری‌های مالی و سازمانی مسئولانه‌تر است. بنابراین، تقویت مهارت‌های سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی مالی می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای مؤثر در ارتقای مسئولیت اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌ها تلقی شود.

در مجموع، پژوهش حاضر نشان می‌دهد که سواد مالی، چه در حوزه مدیریت پول و پس‌انداز، چه در مدیریت تأمین مالی و برنامه‌ریزی سرمایه‌گذاری، نقش مؤثری در تقویت تعهدات اقتصادی، حقوقی، اخلاقی و اجتماعی مدیران و کارشناسان مالی شهرداری‌ها دارد. این یافته‌ها اهمیت آموزش‌های هدفمند مالی و ارتقای مهارت‌های مدیریتی مالی را در بهبود عملکرد اجتماعی و مسئولیت‌پذیری مدیران برجسته می‌کند.

محدودیت های تحقیق

محدودیت های در اختیار محقق

- ۱- پیدا نکردن جدیدترین منابع لاتین به جهت جدید بودن نوع پژوهش
- ۲- نبودن منابع فارسی به روز برای تهیه این پژوهش به دلیل بدیع بودن پژوهش

محدودیت های خارج از اختیار محقق

- ۱- عدم توجه به گویه ها در بین بعضی از پاسخ دهندگان به پرسشنامه برای تعیین دقیق مفهوم مورد نیاز.
- ۲- وجود فضای محافظه کارانه که ممکن است پاسخگویی به پرسشنامه ها را متأثر ساخته باشد.
- ۳- برگشت ندادن به موقع و تکمیل پرسشنامه از سوی برخی پاسخ دهندگان، یکی از عمده ترین مشکلاتی بود که باعث طولانی شدن پژوهش حاضر گردید.

پیشنهاد های کاربردی

- ۱- برگزاری دوره های آموزشی سواد مالی: شهرداری ها می توانند دوره های آموزشی هدفمند در زمینه مدیریت پول و پس انداز، مدیریت تأمین مالی و برنامه ریزی سرمایه گذاری برای مدیران و کارشناسان مالی برگزار کنند تا مهارت های مالی آنان تقویت شده و بهبود تصمیم گیری های اقتصادی و اجتماعی حاصل شود.
- ۲- تدوین دستورالعمل ها و راهنمای عملیاتی مالی: ارائه دستورالعمل ها و چک لیست های مدیریتی و مالی به مدیران و کارشناسان می تواند به کاهش خطاهای مالی و افزایش شفافیت در عملکرد مالی کمک کند و تعهدات حقوقی و اجتماعی سازمان را تقویت کند.
- ۳- ایجاد سیستم مشاوره مالی و برنامه ریزی سرمایه گذاری: شهرداری ها می توانند واحد مشاوره مالی یا تیم تخصصی برنامه ریزی سرمایه گذاری ایجاد کنند تا مدیران و کارشناسان در تصمیم گیری های مالی پیچیده، از مشاوره تخصصی بهره مند شوند و تعهدات اخلاقی و اجتماعی خود را بهتر رعایت کنند.
- ۴- ارتقای فرهنگ مسئولیت پذیری مالی: با برگزاری کارگاه ها و جلسات آموزشی در حوزه اخلاق مالی و مسئولیت اجتماعی، شهرداری ها می توانند فرهنگ مسئولیت پذیری مالی و اجتماعی را در سازمان نهادینه کنند و رفتارهای مالی غیرمسئولانه را کاهش دهند.
- ۵- ارزیابی مستمر و پیاده سازی بازخورد مالی: ایجاد نظام ارزیابی و پایش مستمر عملکرد مالی مدیران و کارشناسان، همراه با بازخورد سازنده، موجب افزایش تعهدات اقتصادی، حقوقی و اجتماعی می شود و انگیزه کارکنان را برای رعایت مسئولیت های مالی و اجتماعی افزایش می دهد.
- ۶- ترویج استفاده از ابزارهای دیجیتال و نرم افزارهای مالی: استفاده از نرم افزارهای مدیریت مالی و برنامه ریزی سرمایه گذاری می تواند دقت تصمیم گیری ها را افزایش داده و شفافیت عملکرد مالی شهرداری را ارتقا دهد، همچنین موجب افزایش تعهدات اجتماعی و اخلاقی کارکنان خواهد شد.

منابع

- ✓ ابوسعیدی، مینا، معین الدین، محمود، حیرانی، فروغ، (۱۴۰۰)، ارزیابی سواد مالی مدیران شرکت های بخش خصوصی، دانش حسابداری مالی، دوره ۸، شماره ۲، صص ۱۹۵-۲۱۹.
- ✓ بادآور نهندی، یونس، برادران حسن زاده، رسول، جلالی فر، ژیللا، (۱۳۹۳)، تحقیقی در مورد بررسی ارتباط بین تعهدات اجتماعی و عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مدیریت بهره وری، دوره ۷، شماره ۲۸، صص ۱۳۹-۱۶۴.

- ✓ پرهیزگار، علی اکبر، آقاجانی افروزی، محمدمهدی، ربیعی، علی، (۱۳۹۲)، روش شناسی تحقیق پیشرفته در مدیریت با رویکرد کاربردی، دانشگاه پیام نور، تهران.
- ✓ دیانتی دیلمی، زهرا، حنیفه زاده، محمد، (۱۳۹۴)، بررسی سطح سواد مالی خانواده های تهرانی و عوامل مرتبط با آن، فصلنامه علمی پژوهشی، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، دوره ۸، شماره ۲۶.
- ✓ شرزهی، غلامعلی، ماجد، وحید، (۱۳۹۰)، تامین مالی پایدار شهر: چگونگی تامین مالی به منظور توسعه پایدار شهری، اولین کنفرانس اقتصادشهری، دانشگاه فردوسی مشهد - مشهد.
- ✓ قلی پور، علی، عبدالرحیمیان، محمدحسین، (۱۴۰۲)، نقش سواد مالی سرمایه گذاران بر بازدهی و سودآوری آن ها در بورس اوراق بهادار ایران، کنفرانس ملی چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه، اردبیل.
- ✓ مرادی، جواد، ایزدی، منصوره، (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر سواد مالی سرمایه گذاران بر تصمیم سرمایه گذاری در اوراق بهادار، فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری، دوره ۴، شماره ۱۳.
- ✓ مقدم، وحید، امیری، هادی، بهاری پور، سحر، باقری، فاطمه، قاسمیان، پریرسا، (۱۴۰۳)، تأثیر سواد مالی بر تصمیمات پس اندازی بررسی تجربه طرح آسمان بنیاد برکت، مدیریت دارایی و تامین مالی، دوره ۱۲، شماره ۲، صص ۱۷-۳۸.
- ✓ Al-Tamimi, H. and Bin Kalli, A., 2009, "Financial literacy and investment decisions of UAE investors", The Journal of Risk Finance, No. 5, pp. 500-516
- ✓ Bakos, T., Szóke, B., Bakos-Tóth, E. I., Malatyinszki, S., Moreno-García, E., Patibandla Lakshmi, V., ... & Dávid, L. D. (2024). Exploring financial culture and revenue planning in small and medium-sized enterprises and public sector entities. *Journal of Ecohumanism*, 3(8).
- ✓ Bielova, I., Oliinyk, V., Nilova, N., & Nilova, M. (2018). Causal relationship of financial literacy with indicators of the financial and social sectors. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 4(27), 457-467
- ✓ Bisogno, M., Cuadrado-Ballesteros, B., Manes-Rossi, F., & Peña-Miguel, N. (2024). Financial sustainability and sustainable development in local governments: empirical insights. *Public Performance & management review*, 47(3), 784-811
- ✓ Governance a..., 2022. Governance and Sustainability in Local Government. *Australasian Business, Accounting and Finance Journal*. <https://doi.org/10.14453/aabfj.v16i2.3>
- ✓ Hazmi, Y., & Abdullah, A. F. (2024). Financial Literacy, Public Accountability, Information Transparency and Financial Performance Responsibility in Zakat Management at Baitul Mal Aceh Agency. *International Journal of Economics (IJE)*, 3(2)
- ✓ Hidayat-ur-Rehman, I. (2025). The role of financial literacy in enhancing firm's sustainable performance through Fintech adoption: a moderated mediation analysis. *International Journal of Innovation Science*, 17(4), 754-785
- ✓ Kumari, S., & Harikrishnan, A. (2021). Importance of Financial literacy For Sustainable Future Environment: A Research Among People In Rural Areas With Special Reference To Mandi District, Himachal Pradesh. *International Journal of Engineering, Science and Information Technology*, 1(1), 15-19
- ✓ Lontchi, C. B., Yang, B., & Su, Y. (2022). The mediating effect of financial literacy and the moderating role of social capital in the relationship between financial inclusion and sustainable development in Cameroon. *Sustainability*, 14(22), 15093
- ✓ Pearson, G., Stoop, P. N., & Kelly-Louw, M. (2017). Balancing responsibilities—financial literacy. *Potchefstroom Electronic Law Journal/Potchefstroomse Elektroniese Regsblad*, 20(1).
- ✓ Robles, D. S. P. (2024). Integrated financial management system: Its importance in administrative management in Peru-2023. *International Journal of Professional Business Review: Int. J. Prof. Bus. Rev.*, 9(2), 7

- ✓ Thomas, A., & Gupta, V. (2021). Social Capital Theory, Social Exchange Theory, Social Cognitive Theory, Financial Literacy, and the Role of Knowledge Sharing as a Moderator in Enhancing Financial Well-Being: From Bibliometric Analysis to a Conceptual Framework Model. *Frontiers in Psychology*, 12.
- ✓ Tóth, R., Zéman, Z., Túróczi, I., Kása, R., Popp, J., & Oláh, J. (2021). The system of relationships between sustainable corporate governance and corporate financial literacy. *Polish Journal of Management Studies*, 23(1), 418-435
- ✓ Yang, C., Wang, J., & Liu, X. (2024). What affects the financial asset allocation of the elderly? From the perspective of financial literacy and risk attitude. *Finance Research Letters*, 63, 105327

